

Cao Thị Hồng Nhung – Nguyễn Thị Thu Hà – Nguyễn Thị Việt Quỳnh
Hoàng Thúy Hằng – Vũ Huyền Trinh – Vũ Thị Huyền Trang

HƯỚNG DẪN TỔ CHỨC HOẠT ĐỘNG GIÁO DỤC
BẢO VỆ MÔI TRƯỜNG
TRONG CÁC CƠ SỞ GIÁO DỤC MẦM NON

(Tái bản lần thứ nhất)

NHÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC VIỆT NAM

MỤC LỤC

	Trang
Lời nói đầu.....	3
Phần một – Kiến thức chung về giáo dục bảo vệ môi trường cho trẻ mầm non.....	4
I – Một số vấn đề chung về giáo dục bảo vệ môi trường.....	4
II – Quan điểm tiếp cận giáo dục bảo vệ môi trường cho trẻ mầm non.....	12
III – Công tác phối hợp giữa cơ sở giáo dục mầm non, gia đình và cộng đồng trong giáo dục bảo vệ môi trường cho trẻ mầm non.....	14
Phần hai – Mục tiêu, nội dung, hình thức, phương pháp giáo dục bảo vệ môi trường cho trẻ mầm non.....	18
I – Mục tiêu giáo dục bảo vệ môi trường cho trẻ mầm non.....	18
II – Nội dung giáo dục bảo vệ môi trường cho trẻ mầm non.....	19
III – Hình thức, phương pháp giáo dục bảo vệ môi trường cho trẻ mầm non.....	21
IV – Xây dựng môi trường giáo dục trong trường mầm non dựa trên nguyên tắc bảo vệ môi trường.....	24
Phần ba – Hướng dẫn tổ chức hoạt động giáo dục bảo vệ môi trường cho trẻ mầm non.....	30
I – Nguyên tắc tổ chức các hoạt động giáo dục bảo vệ môi trường cho trẻ mầm non.....	30
II – Tổ chức các hoạt động giáo dục bảo vệ môi trường cho trẻ mầm non.....	30
Phụ lục.....	42
<i>Phụ lục 1 – Gợi ý phát triển nội dung giáo dục bảo vệ môi trường cho trẻ mẫu giáo.....</i>	<i>42</i>
<i>Phụ lục 2 – Gợi ý một số hoạt động giáo dục bảo vệ môi trường cho trẻ mẫu giáo.....</i>	<i>53</i>
<i>Phụ lục 3 – Gợi ý tổ chức dự án nhằm giáo dục bảo vệ môi trường cho trẻ mẫu giáo.....</i>	<i>75</i>

LỜI NÓI ĐẦU

Giáo dục bảo vệ môi trường là một trong những nội dung của Chương trình Giáo dục mầm non. Việc giáo dục, hình thành cho trẻ ý thức, thái độ, hành vi đúng với môi trường xung quanh cần phải bắt đầu ngay từ lứa tuổi mầm non. Để giúp cán bộ quản lí và giáo viên mầm non tổ chức các hoạt động giáo dục bảo vệ môi trường theo hướng phát triển năng lực cho trẻ; phát huy được vai trò của gia đình và cộng đồng trong việc nâng cao hiệu quả giáo dục bảo vệ môi trường ở các cơ sở giáo dục mầm non, nhóm tác giả tổ chức biên soạn cuốn sách: **Hướng dẫn tổ chức hoạt động giáo dục bảo vệ môi trường trong các cơ sở giáo dục mầm non.**

Cuốn sách gồm ba nội dung chính:

- ★ Phần một – Kiến thức chung về giáo dục bảo vệ môi trường cho trẻ mầm non
- ★ Phần hai – Mục tiêu, nội dung, hình thức, phương pháp giáo dục bảo vệ môi trường cho trẻ mầm non
- ★ Phần ba – Hướng dẫn tổ chức hoạt động giáo dục bảo vệ môi trường cho trẻ mầm non

Bên cạnh đó, tài liệu có phần Phụ lục gợi ý các nội dung giáo dục bảo vệ môi trường và một số hoạt động giáo dục cụ thể để giáo viên tham khảo trong quá trình tổ chức hoạt động giáo dục bảo vệ môi trường phù hợp với sự phát triển của trẻ và đặc điểm môi trường của địa phương.

Rất mong nhận được những ý kiến đóng góp của các cán bộ quản lí, giáo viên mầm non và bạn đọc để tài liệu ngày càng hoàn thiện hơn.

Nhóm tác giả

PHẦN MỘT

KIẾN THỨC CHUNG VỀ GIÁO DỤC BẢO VỆ MÔI TRƯỜNG CHO TRẺ MẦM NON

I MỘT SỐ VẤN ĐỀ CHUNG VỀ GIÁO DỤC BẢO VỆ MÔI TRƯỜNG

1. Một số khái niệm

1.1. Khái niệm môi trường và hoạt động bảo vệ môi trường

Điều 3 Luật Bảo vệ môi trường được Quốc hội khoá XIV thông qua ngày 17 tháng 11 năm 2020 quy định: “Môi trường bao gồm các yếu tố vật chất tự nhiên và nhân tạo quan hệ mật thiết với nhau, bao quanh con người, có ảnh hưởng đến đời sống, kinh tế, xã hội, sự tồn tại, phát triển của con người, sinh vật và tự nhiên”.

Môi trường sống của con người theo chức năng được chia thành môi trường tự nhiên và môi trường xã hội:

- Môi trường tự nhiên bao gồm các nhân tố thiên nhiên như vật lí, hoá học, sinh học, tồn tại ngoài ý muốn của con người. Đó là ánh sáng mặt trời, đất, nước, không khí, tiếng ồn, động vật, thực vật, núi, sông, biển cả, tài nguyên thiên nhiên,...
- Môi trường xã hội là tổng thể các quan hệ giữa người với người. Đó là những luật lệ, thể chế, cam kết, quy định, ước định,... ở các cấp khác nhau như: Liên Hợp Quốc, những hiệp hội các quốc gia, quốc gia, tỉnh, huyện, cơ quan, làng xã, họ tộc, gia đình, tổ nhóm, các tổ chức tôn giáo, tổ chức đoàn thể,... Môi trường xã hội định hướng hoạt động của con người theo một khuôn khổ nhất định, tạo nên sức mạnh tập thể, thuận lợi cho sự phát triển và làm cho cuộc sống của con người khác với các sinh vật khác.

Tóm lại, môi trường là tất cả những gì có xung quanh ta, cho ta cơ sở để sống và phát triển.

Hoạt động bảo vệ môi trường là hoạt động phòng ngừa, hạn chế tác động xấu đến môi trường; ứng phó sự cố môi trường; khắc phục ô nhiễm, suy thoái môi trường, cải thiện chất lượng môi trường; sử dụng hợp lí tài nguyên thiên nhiên, đa dạng sinh học và ứng phó với biến đổi khí hậu.⁽¹⁾

⁽¹⁾ Theo Điều 3, Luật Bảo vệ môi trường năm 2020.

1.2. Giáo dục bảo vệ môi trường cho trẻ mầm non

Giáo dục bảo vệ môi trường là quá trình nhằm phát triển ở người học sự hiểu biết và quan tâm đến những vấn đề môi trường, bao gồm kiến thức, thái độ, hành vi, trách nhiệm để tự mình và cùng tập thể đưa ra các giải pháp nhằm giải quyết các vấn đề môi trường trước mắt cũng như lâu dài.⁽²⁾

Giáo dục bảo vệ môi trường cho trẻ ở trường mầm non là quá trình nhằm phát triển ở trẻ những hiểu biết sơ đẳng về môi trường, quan tâm đến các vấn đề môi trường và ô nhiễm môi trường phù hợp với lứa tuổi được thể hiện qua kiến thức, thái độ, kĩ năng, hành vi của trẻ đối với môi trường xung quanh.⁽³⁾

2. Vai trò của môi trường đối với con người

Môi trường có vai trò to lớn đối với sự phát triển kinh tế – xã hội, đối với sự tồn tại và phát triển của con người:

- Môi trường là nơi chứa đựng các nguồn tài nguyên cần thiết cho đời sống sản xuất của con người: cung cấp các loại tài nguyên, khoáng sản và các nguyên liệu tự nhiên cần cho sản xuất; cung cấp không gian cho sản xuất. Hay nói cách khác, các yếu tố môi trường là “đầu vào” của quá trình sản xuất và các hoạt động sống của con người.
- Môi trường là không gian sinh sống cho con người và thế giới sinh vật: Môi trường cung cấp không khí để thở; đất, nước để phục vụ cho hoạt động sinh hoạt hằng ngày, để xây dựng nhà cửa, trồng cây, chăn nuôi,...
- Môi trường là nơi chứa đựng các chất thải từ hoạt động sản xuất và cuộc sống sinh hoạt hằng ngày của con người. Trong quá trình sản xuất và tiêu dùng, con người tạo ra một lượng lớn chất thải và đưa vào môi trường. Khi lượng chất thải quá lớn, nhất là những chất thải khó phân huỷ như nylon hay thành phần chất thải có nhiều chất độc sẽ làm chất lượng môi trường bị suy giảm và ô nhiễm.
- Môi trường là phương tiện lưu giữ và cung cấp thông tin cho con người: Môi trường cung cấp sự ghi chép và lưu trữ lịch sử địa chất, tiến hoá của vật chất, sinh vật và văn hoá của loài người; lưu trữ và cung cấp cho con người sự đa dạng của các nguồn gene, các loài động vật, thực vật, các hệ sinh thái tự nhiên và nhân tạo, các vẻ đẹp cảnh quan có giá trị thẩm mỹ, tôn giáo và văn hoá.

⁽²⁾ Theo Chương trình phát triển Liên Hợp Quốc, 1998, Bộ Giáo dục và Đào tạo.

⁽³⁾ Theo Giáo trình giáo dục môi trường cho trẻ mầm non, 2013, NXB Đại học Sư phạm.